متن کامل قانون اساسی ایران

بقیه از صفحه ٤

و مذاکرات را استماع کنند . اما وقتی طرح یا لایحه‌ای فوری در دستور کار مجلس قرار گیرد، اعضای شورای نگهبان باید در مجلس حاضر شوند و نظر خود را اظهار نمایند .

اصل نود و هشتم

تفسیر قانون اساسی بعهده شورای نگهبان است که با تصویب سه چهارم آنان انجام میشود.

اصل نود و نهم

شورای نگهبان نظارت بر انتخاب رئیس جمهور، انتخابات مجلس شورای ملی و مراجعه به آراء عمومی وهمه‌پرسی را برعهده دارد .

فصل هفتم شوراها

اصل صدم

برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی ، آموزشی و سایر امور رفاهی از طریق همکاری مردم با توجه به مقتضیات محلی اداره امور هر روستا، بخش، شهر ، شهرستان یا استان با نظارت شورائی بنام شورای ده ، بخش، شهر، شهرستان یا استان صورت می‌گیرد که اعضای آن را مردم‌همان محل انتخاب می‌کنند .

شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان و حدود وظایف و اختیارات و نحوه انتخاب‌ونظارت شوراهای‌مذکور و سلسله‌مراتب آنها را که باید با رعایت اصول وحدت ملی و تمامیت ارضی و نظام جمهوری اسلامی و تابعیت حکومت مرکزی باشد قانون معین می‌کند.

اصل صدو یکم

بمنظور جلوگیری از تبعیض و جلب همکاری‌درتهیه برنامه‌های عمرانی ورفاهی استانها و نظارت براجرای هماهنگ آن، شورای عالی استانها مرکب از نمایندگان شوراهای استانها تشکیل میشود.

نحوه تشکیل و وظایف این شورا را قانون معین می‌کند.

اصل صدو دوم

شورای عالی استانها حق دارد در حدود وظایف خود طرحهائی تهیه و مستقیما با ازطریق دولت به مجلس شورای ملی پیشنهاد کند. این طرحها باید در مجلس مورد بررسی قرار گیرد.

اصل صدو سوم

استانداران ، فرمانداران، بخشداران و سایر مقامات کشوری که از طرف‌دولت تعیین میشوند در حدود اختیارات‌شوراها ملزم به رعایت تصمیمات آنها هستند.

اصل صدو چهارم

بمنظور تامین‌قسط اسلامی وهمکاری درتهیه‌برنامه‌ها وایجادهماهنگی درپیشرفت امور در واحدهای تولیدی ، صنعتی و کشاورزی، شوراهائی مرکب از نمایندگان کارگران و دهقانان و دیگر کارکنان و مدیران، ودرواحدهای آموزشی، اداری، خدماتی ومانند اینها شوراهائی مرکب از نمایندگان اعضاء این واحدها تشکیل میشود

چگونگی تشکیل این شوراها و حدود وظایف و اختیارات آنها را قانون معین می‌کند.

اصل صدو پنجم

تصمیمات شوراهـا نباید مخالف موازین اسلام و قوانین کشور باشد.

اصل صدو ششم

انحلال‌شوراها جزدرصورت انحراف از وظایف قانونی ممکن نیست. مرجع تشخیص انحراف وترتیب انحلال‌شوراها و طرز تشکیل مجدد آنها را قانون معین می‌کند.

شورا درصورت اعتراض به انحلال حق دارد به دادگاه صالح شکایت کند و دادگاه موظف است خارج از نوبت به‌آن رسیدگی کند.

فصل هشتم ـ رهبر یا شورای رهبری

اصل صدو هفتم

هرگاه یکی از فقهای واجد شرایط مذکور در اصل پنجم این قانون از طرف اکثریت قاطع مردم به مرجعیت و رهبری شناخته و پذیرفته شده باشد، همانگونه که در مورد مرجع عالیقدر تقلید و رهبر انقلاب آیت‌الله‌العظمی امام خمینی چنین شده است، این رهبر ، ولایت امر و همه مسئولیتهای ناشی از آن را برعهده دارد. در غیر اینصورت خبرگان منتخب مردم درباره همه کسانی که صلاحیت مرجعیت و رهبری‌دارند بررسی ومشورت میکنند. هرگاه یک مرجع را دارای برجستگی خاص برای رهبری بیابند او را به عنوان رهبر به‌مردم معرفی مینمایند ، وگرنه سه یا پنج مرجع واجد شرایط رهبری را به عنوان اعضای شورای رهبری تعیین وبه مردم معرفی میکنند .

اصل صدو هشتم

قانون مربوط به تعداد و شرایط خبرگان ، کیفیت انتخاب آنها و آئین‌نامه داخلی جلسات آنان برای نخستین دوره باید بوسیله فقهای اولین شورای نگهبان و با اکثریت آراء آنان تصویب شود و به تصویب نهائی رهبر انقلاب برسد . از آن پس هرگونه تغییر و تجدیدنظر در این قانون در صلاحیت مجلس خبرگان است

اصل صدو نهم

شرایط و صفات رهبر یا اعضـای شورای رهبری :

۱ـ صلاحیت علمی و تقوایی لازم برای افتاء و مرجعیت .

۲ـ بینش‌سیاسی‌واجتماعی وشجاعت وقدرت ومدیریت کافی برای رهبری .

اصل صد و دهم

وظایف و اختیارات رهبری :

۱ـ تعیین فقهای شورای نگهبان .

۲ـ نصب عالیترین مقام قضایی کشور .

۳ـ فرماندهی کل نیروهای مسلح به‌ترتیب زیر :

نصب وعزل رئیس ستاد مشترک .

بـ نصب وعزل فرمانده کل‌سپاه پاسداران انقلاب اسلامی .

جـ تشکیل شورای عالی دفاع ملی،مرکب از هفت نفر از اعضای زیر :

ـ رئیس جمهور

ـ نخست وزیر

ـ وزیر دفاع

ـ رئیس ستاد مشترک .

ـ فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی .

ـ دومشاور به تعیین رهبر .

دـ تعیین فرماندهان عالی نیروهای سه گانه به‌پیشنهاد شورایعالی دفاع .

هـ اعلان جنگ وصلح وبسیج نیروها به پیشنهاد شورایعالی دفاع.

٤ـ امضای حکم ریاست جمهوری پس از انتخاب مردم .صلاحیت داوطلبان‌ریاست جمهوری از جهت دارا بودن شرایطی که در این قانون میاید باید قبل ازانتخابات بتایید شورای نگهبان ودر دوره اول بتایید رهبری برسد .

٥ـ عزل رئیس جمهور بادر نظر گرفتن مصالح کشور،پس‌ازحکم دیوانعالی‌کشور بتخلف وی ازوظایف‌قانونی‌یارای‌مجلس شورای ملی‌به‌عدم کفایت سیاسی‌او .

٦ـ عفو یا تخفیف مجازات محکومین ، در حدود موازین اسلامی، پس ازپیشنهاد دیوانعالی کشور .

اصل صدو یازدهم

هرگاه رهبر یا یکی‌از اعضای‌شورای رهبری از انجام وظایف قانونی رهبری ناتوان شود یا فاقد یکی از شرایط مذکور در اصل یکصد و نهم گردد از مقام خود برکنار خواهد شد. تشخیص‌این‌امر بعهده خبرگان مذکور در اصل یکصد و هشتم است .

مقررات تشکیل‌خبرگان برای‌رسیدگی و عمل به‌این اصل در اولین اجـلاسیه خبرگان تعیین میشود.

اصل صدو دوازدهم

رهبر یا اعضای شورای رهبری در برابر قوانین با سایر افراد کشور مساوی هستند.

فصل نهم ـ قوه مجریه

مبحث اول ـ ریاست جمهوری

اصل صدو سیزدهم

پس از مقام رهبری رئیس جمهور عالیترین مقام‌رسمی کشوراست ومسئولیت اجرای قانون اساسی و تنظیم روابط قوای سه‌گانه و ریاست قوه مجریه راجز در اموریکه مستقیما برهبری مربوط می شود، برعهده دارد.

اصل صدو چهاردهم

رئیس جمهور برای مدت چهار سال با رای مستقیم مردم انتخاب میشود و انتخاب مجدد او بصورت متوالی برای یک دوره بلامانع است.

اصل صدو پانزدهم

رئیس جمهور باید از میان رجـال مذهبی‌وسیاسی کـه‌واجدشرایط زیرباشند انتخاب گردد :

ایرانی‌الاصل ، تابع ایران، مدیر و مدبر، دارای حسن‌سابقه وامانت وتقوی، مومن ومعتقد به مبانی جمهوری اسلامی ایران و مذهب رسمی کشور .

اصل صدو شانزدهم

نامزدهای ریاست جمهوری باید قبل از شروع انتخابات آمادگی خود را رسـما اعلام کنند. نحوه برگزاری انتخاب رئیس جمهوری را قانون معین می‌کند .

اصل صدو هفدهم

رئیس جمهور بااکثریت مطلق آراء شرکت کنندگان، انتخاب می‌شود، ولی هرگاه در دورنخست هیچیک‌ازنامزدها چنین‌اکثریتی بدست نیاورد، روز جمعه هفته بعد برای بار دوم رای گرفته می‌شود. در دور دوم تنها دونفر از نامزدها که در دور نخست آراء بیشتری داشته‌اند شرکت می‌کنند ، ولی اگر بعضی از نامزدهای دارنده آراء بیشتر، ازشرکت‌درانتخابات منصرف‌شوند، ازمیان بقیه، دونفر کمدر دور نخست‌پیش از دیگران رای داشته‌اند برای انتخـاب مجدد معرفی می‌شوند .

اصل صدو هجدهم

مسئولیت‌نظارت‌برانتخابات‌ریاست‌جمهوری طبق‌اصل دود ونهم برعهده شورای‌نگهبان است ولی قبل‌از تشکیل نخستین شورای نگهبان برعهده انجمن‌نظارتی است‌که‌قانون تعیین می‌کند .

اصل صدو نوزدهم

انتخاب رئیس جمهور جدید بایدحداقل یکماه پیش از پایان دوره ریاست جمهوری قبلی انجام شده باشد ودر فاصله انتخاب رئیس جمهور جدید وپایان دوره ریاست جمهوری سابق رئیس‌جمهور پیشین‌وظایف رئیس جمهوری را انجام می‌دهد.

اصل صدو بیستم

هرگاه در فاصله ده روز پیش از رای‌گیری یکی از نامزدهائی که صلاحیت او طبق‌این قانون احراز شده فوت کنند، انتخابات‌به مدت دو هفته بتاخیر میافتد. اگر در فاصله دور نخست ودور دوم نیز یکی از دونفر حائز اکثریت دور نخست فوت کند، مهلت انتخابات برای دو هفته تمدید می‌شود.

اصل صدو بیست‌و یکم

رئیس جمهور در مجلس شورای‌ملی‌در جلسه‌ای که با حضور رئیس دیوانعالی کشور واعضای شورای نگهبان قـانون اساسی تشکیل می‌شود بترتیب زیر سوگند یاد می‌کند وسوگندنامه‌را امضاء مینماید:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

من بعنوان رئیس جمهور در پیشگاه‌قرآن کریم ودر برابر ملت ایران بخداوند قادر متعال سوگند یاد می‌کنم که پاسدار مذهب رسمی و نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی‌کشور باشم‌وهمه استعدادوصلاحیت خویش را درراه ایفای مسئولیت‌هائی که برعهده گرفته‌ام بکار گیرم وخود را وقف خدمت بمردم و اعتلای کشور، ترویج دین واخلاق، پشتیبانی از حق، وگسترش‌عدالت سازم‌و از هرگونه خودکامگی بپرهیزم و از آزادی وحرمت اشخاص‌و حقوقی‌که‌قانون اساسی برای ملت شناخته است حمـایت کنم. در حراست‌ازمرزها و استقلال سیاسی واقتصادی وفرهنگی کشور از هیچ‌اقدامی دریغ نورزم‌وبااستمانت ازخداوندوپیروی از پیامبر اسلام و ائمه اطهار علیهم‌السلام قدرتی را که ملت بعنوان امانتی مقدس‌بمن سپرده است همچون امینی پارسا وفداکار نگاهدار باشم وآنرا به منتخب ملت پس‌از خود بسپارم.»

اصل صدو بیست‌و دوم

رئیس جمهور در حدود اختیارات و وظایف خویش در برابر ملت مسئول‌است، نحوه رسیدگی به تخلف از این مسئولیت را قانون معین می‌کند .

اصل صدو بیست‌و سوم

رئیس جمهور موظف است مصوبات مجلس یا نتیجه همه‌پرسی را پس‌از طی مراحل قانونی وابلاغ بموی امضاء کند و برای اجرا دراختیار مسئولان‌بگذارد.

اصل صدو بیست‌و چهارم

رئیس جمهور فردی‌را برای نخست‌وزیری نامزد می‌کند وپس از کسب رای تمایل از مجلس شورای ملی‌حکم نخست‌وزیری‌برای او صادر می‌نماید .

اصل صدو بیست و پنجم

امضای عهدنامه‌ها ، مقاوله‌نامه‌ها ، موافقت‌نامه‌ها و قراردادهای دولت ایران باسایر دولتها وهمچنین امضای‌پیمانهای مربوط به اتحادیه‌های بین‌المللی پس از تصویب مجلس شورای ملی‌بارئیس‌جمهور یا نماینده قانونی اوست .

اصل صدو بیست و ششم

تصویبنامه‌ها و آئین‌نامه‌های دولت پس از تصویب هیات وزیران به اطلاع رئیس جمهور می‌رسد و در صورتی که آنها را برخلاف قوانین‌بیابد باذکردلیل برای‌تجدید نظر بهیات وزیران می‌فرستد .

اصل صدو بیست و هفتم

هرگاه رئیس جمهور لازم بداند جلسه هیات وزیران در حضور او وبه ریاست وی تشکیل می‌شود .

اصل صدو بیست‌و هشتم

رئیس جمهور استوارنامه سفیران را امضاء می‌کند و استوارنامه سفیران‌کشور های دیگر را می‌پذیرد .

اصل صدو بیست‌ونهم

اعطای نشان‌های دولتی بارئیس‌جمهور است .

اصل صدو سی‌ام

در هنگام غیبت یا بیماری رئیس جمهور شورائی بنام‌شورای‌موقت‌ریاست‌جمهوری مرکب ازنخست‌وزیر، رئیس مجلس‌شورای ملی ورئیس دیوانعالی کشور وظایف او راانجام‌می‌دهد، مشروط براینکه عذررئیس جمهور بیش ازدوماه ادامه نیابد ونیزدر مورد عزل رئیس جمهور یا در موردیکه مدت ریاست جمهوری سابق پایان یافته‌و رئیس جمهور جدید براثر موانعی هنوز انتخاب نشده،وظایف ریاست جمهوری بر عهده این شوری است .

اصل صدو سی‌و یکم

درصورت فوت ،کناره‌گیری یا بیماری بیش از دوماه وعزل رئیس جمهور ، یا موجبات دیگری از این‌گونه شورای‌موقت ریاست جمهوری موظف است ترتیبی دهد که حداکثر ظرف پنجاه روز رئیس‌جمهور جدید انتخاب شود ودراین مدت وظایف واختیارات ریاست جمهوری را جزدرامر همه‌پرسی برعهده دارد .

اصل صدو سی‌و دوم

در مدتی که وظایف رئیس جمهور برعهده شورای موقت ریاست‌جمهوری است‌دولت را نمی‌توان استیضاح کرد یابه‌آن رای‌عدم اعتماد داد ونیز نمی‌توان برای تجدیدنظر در قانون اساسی اقدام نمود .

مبحث دوم ـ نخست‌وزیر ووزراء

اصل صدو سی‌و سوم

وزراء بپیشنهاد نخست‌وزیر وتصویب رئیس جمهور معین وبرای گرفتن رای اعتماد به‌مجلس معرفی می‌شوند .

تعداد وزیران وحدود اختیارات‌هریک ازآنان‌را قانون معین می‌کند.

اصل صدو سی‌و چهارم

ریاست هیات وزیران با نخست وزیر است که برکار وزیران نظارت دارد و با اتخاذ تدابیر لازم به‌هماهنگ ساختن‌تصمیم های دولت می‌پردازدوباهمکاری وزیران، برنامه و خط‌مشی دولت راتعیین‌وقوانین را اجرا می‌کند

نخست‌وزیر در برابر مجلس مسئـول اقدامات هیات وزیران است.

اصل صدو سی‌و پنجم

نخست وزیر تازمانیکه مورد اعتماد مجلس است در سمت خود باقی می‌ماند استعفای دولت به رئیس جمهور،تسلیم می شود و تاتعیین دولت جدید نخست‌وزیر بوظایف خود ادامه می‌دهد .

اصل صدوسی و ششم

هرگاه نخست‌وزیر بخواهد وزیری را عزل کندو وزیر دیگری را بجای‌اوبرگزیند، باید این‌عزل ونصب‌باتصویب رئیس‌جمهور باشد وبرای وزیر جدید از مجلس رای اعتماد بگیرد ودر صورتی کـه‌پس‌از ابراز اعتماد مجلس به‌دولت، نیمی از اعضای هیات وزیران تغییر نماید دولت بایدمجددا ازمجلس تقاضای رای اعتماد کند .

اصل صدو سی‌و هفتم

هریک از وزیران . مسئول وظایف خاص خویش در برابر مجلس است، ولی در اموری که به تصویب هیات وزیران میرسد مسئول اعمال دیگران نیز هست .

اصل صدو سی‌و هشتم

علاوه برمواردی که هیات وزیران یا وزیری مامور آئین‌نامه‌های اجرائی‌قوانین می‌شود هیات وزیران حق‌دارد برای‌انجام وظایف اداری وتامین اجرای قوانین و تنظیم سازمانهای اداری بوضع تصویبنامه و آئین‌نامه بپردازد. هریک از وزیران‌نیز درحدود وظایف خویش و مصوبات‌هیات وزیران حق وضع آئین‌نامه و صـدور بخشنامه را دارد، ولی مفاد این مقررات نباید بامتن وروح قوانین مخالف باشد.

اصل صدو سی‌و نهم

صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی یا ارجاع آن بداوری در هر مورد موکول به تصویب هیات وزیران است و باید به‌اطلاع مجلس برسد. در مواردیکه طرف دعوی خارجی باشد ودر مواردمهم داخلی باید بتصویب مجلس نیز برسد . موارد مهم را قانون تعیین می‌کند .

اصل صدوچهلم

رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و نخست‌وزیر ووزیران درمورد جرائم‌عادی باطلاع مجلس شورای ملی در دادگاه های عمومی دادگستری انجام میشود.

اصل صدو چهل‌ویکم

رئیس جمهور، نخست‌وزیر، وزیران و کارمندان دولت نمیتوانند بیش از یک شغل دولتی داشته باشند وداشتن هرنوع شغل دیگر در موسساتی کەتمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت یا موسسات عمومی است و نمایندگی مجلس شورای ملی ووکالت دادگستری‌و مشاوره‌حقوقی ونیز ریاست و مدیریت عامل یاعضویت در هیات مدیره انواع مختلف شرکت‌هـای خصوصی، جز شرکت‌های تعاونی ادارات و موسسات برای آنان ممنوع است.

سمتهای آموزشی در دانشگاهها و موسسات تحقیقاتی از این حکم مستثنی است .

نخست‌وزیر میتواند در مـوارد ضرورت بطور موقت تصدی برخی از وزارتخانه‌ها را بپذیرد .

اصل صدو چهل‌و دوم

دارائی رهبر یا اعضـای شورای رهبری ، رئیس جمهور ، نخست‌وزیر ، وزیران و همسر و فرزندان آنان قبل و بعداز خدمت، توسط دیوانعالی کشور رسیدگی میشود که برخلاف حق افزایش نیافته باشد .

مبحث سوم ـ ارتش وسپاه پاسداران‌انقلاب

اصل صدو چهل‌و سوم

ارتش جمهوری اسلامی‌ایران‌پاسداری از استقلال و تمامیت ارضی و نظـام جمهوری اسلامی کشور را برعهده‌دارد.

اصل صدو چهل‌و چهارم

ارتش جمهوری اسلامی ایران باید ارتشی اسلامی باشد که ارتشی مکتبی و مردمی است وباید افرادی شایسته رابه خدمت بپذیرد که به اهداف انقلاب اسلامی مومن و در راه تحقق آن فداکار باشند.

اصل صدو چهل‌و پنجم

هیچ فرد خارجی بعضویت در ارتش و نیروهای انتظامی کشور پذیرفته نمی شود .

اصل صدو چهل‌و ششم

استقرار هرگونه پایگاه‌نظامی‌خارجی درکشور هرچند بعنوان استفاده‌هـای صلح‌آمیز باشد ممنوع است.

اصل صدو چهل‌و هفتم

دولت باید در زمان صلح از افراد و تجهیزات فنی ارتش در درکارهای‌امدادی، آموزشی، تولیدی، و جهاد سازندگی ، بارعایت کامل موازین عدل اسلامی‌استفاده کند درحدی که به آمادگی رزمی ارتش آسیبی وارد نیاید.

اصل صدو چهل‌و هشتم

هرنوع بهره‌برداری‌شخصی ازوسائل و امکانات ارتش و استفاده شخصی از افراد آنها بصورت‌نگاشته،راننده شخصی و نظایر اینها ممنوع است.

اصل صدو چهل و نهم

ترفیع درجه نظامیان و سلب آن بموجب قانون است.

اصل صدو پنجاهم

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که در نخستین روزهای پیروزی این‌انقلاب تشکیل شد، برای ادامه نقش خود در نگهبانی ازانقلاب‌ودستاوردهای آن‌پابرجا میماند. حدود وظایف و قلمرو مسئولیت نیروهای مسلح دیگر با تاکید بر همکاری و هماهنگی برادرانه میان آنها بوسیله قانون تعیین میشود .

اصل صدو پنجاه‌و یکم

به حکم آیه کریمه «واعدوالهم مـا استطعتم من قوه و من‌رباط الخیل ترهبون بهعدوالله و عدوکم و آخرین من‌دونهم لاتعلمونهم الله تعلمهم » دولت موظف است برای همه افراد کشور برنامه و امکانات آموزش نظامی را برطبق موازین اسلامـی فراهم نماید، بطوریکه همه‌افراد همـواره توانائی دفاع مسلحانه از کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران را داشته باشند، ولی داشتن اسلحه باید با اجازه مقامـات رسمی باشد.

فصل دهم ـ سیاست خارجی

اصل صدو پنجاه‌و دوم

سیاست خارجی جمهوری اسلامـی ایران براساس نفی هرگونه سلطه‌جوئی‌و سلطه‌پذیری ، حفظ استقلال همه‌جانبه و تمامیت ارضی کشور ،دفاع ازحقوق همه مسلمانان و عدم تعهد در برابر قدرت‌هـای سلطه‌گر و روابط صلح‌آمیز متقابل بـا دول غیرمحارب استوار است.

اصل صدو پنجاه‌و سوم

هرگونه قراردادی که موجب سلطه بیگانه و منابع طبیعی و اقتصادی،فرهنگی، ارتش و دیگر شئون کشور گردد ممنوع است .

اصل صدو پنجاه‌و چهارم

جمهوری اسلامی ایران سعادت‌انسان در کل جامعه بشری‌را آرمان خودمیداند و استقلال وآزادی وحکومت حق وعدل را حق همه مردم‌جهان می‌شناسد .بنا براین در عین خودداری کامل از هر گونه دخالت در امور داخلی ملتهای دیگر از مبارزه‌حـق طبقات مستضعفین در برابر مستکبرین درهـر نقطه از جهان حمایت میکند .

اصل صدو پنجاه‌و پنجم

دولت جمهوری اسلامی ایران میتواندبه کسانی‌که پناهندگی سیاسی بخواهندپنـاه دهد مگر اینکه برطبق قوانین ایران خائـن وتبهکار شناخته شوند .

فصل یازدهم ـ قوه قضائیه

اصل صدو پنجاه‌و ششم

قوه قضائیه قوه‌ای است مستقل‌که‌پشتیبان حقوق فردی واجتماعی و مسئول‌تحقـق بخشیدن به‌عدالت و عهده‌دار وظایف‌زیراست:

۱ـ رسیدگی وصدور حکم‌در موردتظلمات، تعدیات، شکایات، حل وفصل دعوی ورفع خصومات واخذ تصمیم واقدام لازم در آن قسمت از امور حسبیه که قانون معین‌میکند.

۲ـ احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادیهای مشروع.

۳ـ نظارت بر حسن اجرای قوانین.

٤ـ کشف جرم و تعقیب و مجازات وتعزیر مجرمین واجرای حدود و مقررات مدون جزائی اسلام.

٥ـ اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم واصلاح مجرمین.

اصل صدو پنجاه‌و هفتم

بمنظور انجام مسئولیتهای قوه قضائیه شورائی بنام‌شورای عالی‌قضائی تشکیل‌میگردد که بالاترین مقام‌قوه قضائیه است ووظایف آن بشرح زیر میباشد:

۱ـ ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیتهای اصل یکصدو پنجاه‌وششم.

۲ـ تهیه لوایح قضائی متناسب با جمهوری اسلامی.

۳ـ استخدام قضات عادل و شایسته وعزل و نصب آنها و تغییر محل ماموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

اصل صدو پنجاه‌و هشتم

شورای عالی قضائی از پنج عضو تشکیل میشود.

۱ـ رئیس دیوانعالی کشور.

۲ـ دادستان کل کشور.

۳ـ سه نفر قاضی مجتهد وعادل‌بانتخاب قضات‌کشور.

اعضای این شورا برای مدت پنج سال و طبق قانون انتخاب‌میشوندو انتخاب مجددشان بلامانع است.

شرایط انتخاب شونده و انتخاب کنندمرا قانون معین میکند.

اصل صدو پنجاه‌و نهم

مرجع رسمی تظلمات و شکایات دادگستری است. تشکیل دادگاهها و تعیین صلاحیت آنها منوط به حکم قانون است.

اصل صدو شصتم

وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائـل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را برعهده دارد واز میان کسانی که شورای عالی‌قضائی‌به نخست وزیرپیشنهاد میکند انتخاب میگردد.

اصل صدو شصت‌و یکم

دیوانعالی کشور بمنظور نظارت براجرای صحیح قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضائی و انجام مسئولیتهائی که طبق قانون به‌آن محول میشود براساس ضوابطی کەشورایعالی‌قضائی تعیین‌میکند تشکیل‌میگردد.

اصل صدو شصت‌و دوم

رئیس دیوانعالی کشور و دادستان کل‌باید مجتهد عادل و اداره بامور قضائی باشند و رهبری با مشورت قضات دیوانعالی کشورآنها را برای مدت پنجسال بهاین سمت منصوب میکند.

اصل صدو شصت و سوم

صفات و شرائط قاضی طبق موازین‌فقهی بوسیله قانون معین میشود.

اصل صدو شصت‌و چهارم

قاضی را نمی‌توان از مقامی‌که شاغل‌آنست بدون محاکمه و ثبوت جرم یا تخلفی کـه موجب انفصال است بطور موقت یا دائـم منفصل کرد یا بدون رضای او محل خدمت‌یا سمتش را تغییر داد مگر باتقضای مصلحت جامعه با تصویب اعضای شورای عالی‌قضائی باتفاق آراء .نقل وانتقال‌دورهای قضات‌برطبق ضوابط کلی که قانون تعیین میکند صورت میگیرد.

اصل صدو شصت‌و پنجم

محاکمات علنی انجام میشود و حضور افراد بلامانع است مگر آنکه به تشخیص‌دادگاه علنی بودن آن منافی عفت عمومی یا نظـم عمومی باشد یا در دعوی خصوصی طرفین دعوا تقاضا کنند که محاکمه علنی نباشد.

اصل صدو شصت‌وششم

احکام دادگاهها باید مستدل و مستند به مواد قانون واصولی باشد که براساس آن حکم صادر شده است.

اصل صدو شصت‌و هفتم

قاضی موظف است کوشش کند حکم هر دعوا را در قوانین مدونه بیابدو اگر نیابد با استناد به‌منابع معتبر اسلامی یا فتاوی‌معتبر حکم قضیه را صادر نماید و نمی‌تواند به‌بهانه سکوت یا نقص یا اجمال یا تعارض قوانین مدونه از رسیدگی به‌دعوا و صدور حکم‌امتناع ورزد.

اصل صدو شصت و هشتم

رسیدگی به‌جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی است و باحضور هیات منصفه در محاکم دادگستری صورت میگیرد. نحوه انتخاب ، شرایط ، اختیارات هیات منصفه و تعریف‌جرم سیاسی را قانون براساس موازین اسلامی معین میکند.

اصل صدو شصت نهم

هیچ فعل یا ترک فعلی بهاستناد قانونی که بعد از آن وضع شده است جرم محسوب نمیشود.

اصل صدو هفتادم

قضات دادگاهها مکلفند از اجـرای تصویبنامه‌ها و آئین‌نامه‌های دولتی که‌مخالف با قوانین و مقررات اسلامی یا خارج ازحدود اختیارات قوه مجریه است خودداری کنند . وهرکس می‌تواند ابطال اینگونه مقررات رااز دیوان عدالت اداری تقاضا کند.

اصل صدو هفتادو یکم

هرگاه در اثر تقصیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا در حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص ضرر مادی یا معنوی متوجه‌کسی گردد در صورت تقصیر، مقصر طبق موازین اسلامی ضامن استودر غیر اینصورت‌خسارت بوسیله دولت جبران میشود، و در هرحال‌از متهم اعاده حیثیت میگردد .

اصل صدو هفتادو دوم

برای رسیدگی به‌جرائم مربوط‌به‌وظایف خاص نظامی‌یاانتظامی اعضاءارتش،ژاندارمری، شهربانی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی محاکم نظامی مطابق قانون تشکیل میگردد ، ولی جرائم عمومی آنان یا جرائمی که در مقام ضابط دادگستری مرتکب شوند در محاکم عمومی رسیدگی می‌شود.

دادستانی و دادگاه های نظامی بخشی‌از قوه قضائیه کشور و مشمول اصول مربوط به‌این قوه هستند.

اصل صدو هفتادو سوم

بمنظور رسیدگی به‌شکایات، تظلمات و اعتراضات مردم نسبت به‌مامورین یا واحدهـا یا آئین‌نامه‌های دولتی و احقاق حقوق آنها دیوانی بنام دیوان‌عدالت اداری زیر نظرشورای عالی قضائی تاسیس میگردد، حدود اختیارات و نحوه عمل این دیوان را قانون تعیین‌میکند.

اصل صدو هفتاد و چهارم

براساس حق نظارت قوه قضائیه نسبت‌به حسن جریان امور و اجراء صحیح قوانین در دستگاههای اداری سازمانی بنام « سازمان بازرسی کل کشور» زیرنظر شورایعالی قضائی تشکیل میگردد. حدود اختیارات و وظایف این سازمان را قانون معین میکند.

فصل دوازدهم ـ رسانه‌های گروهی

اصل صدو هفتاد و پنجم

در رسانه‌های‌گروهی (رادیوتلویزیون) آزادی انتشارات‌وتبلیغات طبق موازین اسلامی باید تامین شود. این رسانه‌ها زیر نظرمشترک قوای سه‌گانه قضائیه(شورای عالی قضائی) ، مقننه و مجریه اداره خواهد شد. ترتیب‌آن را قانون معین میکند.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در دوازده فصل مشتمل بریکصدوهفتاد و پنج اصل تنظیم گردیده و با اکثریت دوسوم نمایندگان مجلس بررسی نهائی قانون‌اساسی به تصویب رسیده است‌در تاریخ بیست‌وچهارم آبانماه یکهزارو سیصدوپنجاه و هشت هجری شمسی مطابق‌با بیست‌وچهارم ذیالحجه‌یکهزار وسیصدونودونه هجری قمری به‌تصویب نهائی رسید.

جدول ۶۵

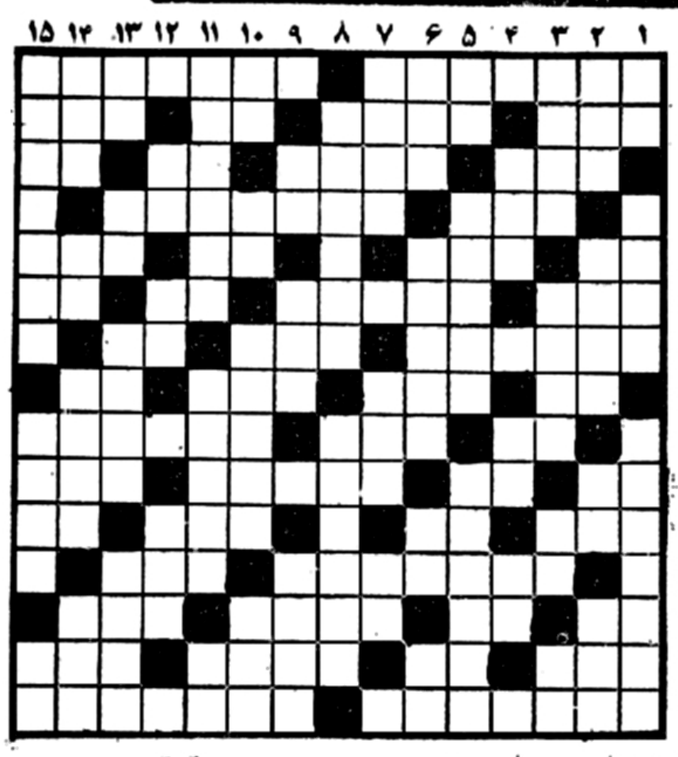

افقی :

۱ـ از انواع مسابقه دو است ـ کوهی در استان خراسان .

۲ـ به معنی ساحل هم آمده ـ از محرمات برای مردان دراسلام ـ عددیست ـ حاکم و مرزبان .

۳ـ واحد شمارش‌حیوان‌ـ سخن زشت ـ بی‌کم و کاست ـ بره گوسفند .

٤ـ کنار ترازو است‌ـ از کشور های قاره آمریکا .

٥ـ شیره انار ـ عنابد ـ از برنامه های تلویزیونـی بود ـ خویشاوندی

٦ـ وطنش عزیز اسـت ـ دنیادار پیشـه مـی‌کند ـ بازندگی همراهاست ـآنچه خداوند بدهد و ببخشد .

۷ـ تحریک خارجی ـ از انواع صبح‌است ـ سبوی بزرگ .

۸ـ طـرف و جهـت ـ خوشحال‌وخندان ـفلزیکه تشعشعات رادیو اکتیو از آن عبور نمی کند ـحرف صریح

۹ـ شگفت زده برزبان می آورد ـگاهی‌با سرشکستن یکی میشـود ـ خـطیب مشهور دوره انقلاب‌فرانسه

۱۰ـ از زدنی ها ـ همیشه از پاریس‌می‌آمد ـرنگارنگ ـ زهر درین دندان دارد

۱۱ـ میدانی در تهران ـ قورباغـه ـ عسل بـاشد ـ پیشاوندیست .

۱۲ـ نوعی دادگاه است ـ خوردن در لفظ تازی .

۱۳ـ علامت صفت تفضیلی ـ درخت زبان گنجشک ـ جائی برای خواندن‌درس‌ـ از وزارتخانه ها .

١٤ـ نوعی ماهی پرچربی ـ سودن ـ باور کردن ـ شانه باشد .

١٥ـ از انـواع انگـور مرغوب ـ در قدیم برای‌آن ارج و قربی قائل بودند.

عمودی :

۱ـ به زمین فرو رود‌ـ از خوردنی های ناخوشایند‌ـ به کار دهقان آید .

۲ـ با آش رابطه پیداکرده بود ـ حتما مادر هم‌هست ـ کشیدن ـ هـم صحبـت برهمن .

۳ـ جائی استراحت‌تابستان هاست ـ راه آهن شهری‌ـ از لاستیک درست می‌کند‌ـ بیکاره و تنبل .

٤ـ مجلس‌روم قدیم ـهمت استوهمت نیست‌ـدرویش می‌کشد .

٥ـ برای دشمنان پرروغن می‌پزند ـ تمایل پیدا کردن ـ نوعی نقاشی است .

٦ـ از خزندگان معروف ـ ممکن شدن ـ گاهی برایش حرفی پس‌است ـ فحش و دشنام

۷ـ چوب نازک درخت ـ بانگ جرس ـ تنهاست .

۸ـ از صفات حضرت حق ـ دادگاههـایش معـروف است .

۹ـ خانه‌و ده ـ طبل‌بزرگ ـ شتر ماده

۱۰ـ سوره‌ای در قـرآن مجید ـ مـثل و مـانند‌ـ دردمند بی‌آنست ـ نـوعی ماهی است .

۱۱ـ نام قدیم سیستـان ـ درویش باشد ـ گرداگـرد دهان .

۱۲ـ یکی از ویتامین ها ـ گلیم دراز ـ مظهر شیرینی

۱۳ـ ابلـه و احـمـق ـ نوراندک ازدور ـ هرکس به نوعیش عـقیده دارد ـ رنگ قلی .

١٤ـ طویلترین چاهها ـ نردستی درکـار ـ بـویش اشتهاآور است ـ بکسور چپ و راست می زند .

١٥ـ از تنگه های معروف جهان ـ سیاهرگ‌ـ شلوار خانم و آقاست .

حل‌جدول شماره ٦٤

برنامه سینماها

★ عبور از رودخانه کنگ ـ راچکاپور ـ یادمینی اروپا (۳۰۳۱۸۸) ۱۰ـ ۱۲٫۳۰ـ ۳ـ ۵٫۳۰ـ ۸

★ باگذده به آفریقا میرود ـ بوداسپنسر ملت (۳۶۳۷۷۷) ۱۰ـ۱۲ـ۲ـ٤ـ٦ـ۸

★ کلت ۳۸

پولیدور (۸۹۲۷۳۱) ۱۰٫۳۰ـ۱۱ـ ۱٫۳۰ـ ۳٫۳۰ـ ۵٫۳۰ ـ ۷٫۳۰ـ ۹٫۳۰

کسرای (۸۲۶۹۳۹) ۱۰٫۳۰ـ ۱۲٫۳۰ـ ۲٫۳۰ـ ٤٫۳۰ ـ ٦٫۳۰ـ ۸٫۳۰

★بیاخیز آفریقا ـ رنگی

کریستال (۲۱۷۶۷۵) ۹ـ۱۱ـ۱ـ۳ـ۵ـ۷ـ۹

★ ضد گلوله

پپ(۸۲۹۶٤۱) ۹٫۳۰ـ ۱۱ـ۱